היכה אחת כשרה. לכהונה ואחת פסולה כגון שנתגרשה מאיש אחר: **אם כא יבם לחלוץ חולץ לפסולה.** ולא יפסול את הכשרה לכהונה דלא ישפוך אדם מי זרו ואחריכים צריכים להם אע"ג דהוא אין צריך להם: **גמ' ארבעה אחין ס"ד.** כיון דלא הוו אלא ד' וכולן מתו כדקתני מתו מאן מייבם: **ושבקין ליה.** בתמיה ובמה יפרנס כולן: **דאפשר ליה.** שעשיר הוא ויכול לזונן: **עונה בחדש.** עונה של ת"ח מערב שבת לערב שבת וזהו אשר פריו יתן בעתו[ו] בכתובות (דף סב:) דמטי לכל חדא עונה בחדש: **ונייבם לחדא.** בריש והדר נחלוץ לחדא: **כל שאינה עונה.** לבית דין לייבוס שאינה זקוקה להתייבם דרחמנא פטרה דכתיב את בית אחיו בית אחד הוא בונה ולא שני בתים אינו עולה לחליצה: **אלמה נא.** בתמיה. כלומר ומי שתי בתים בעלמא פטורה מי לא אינטריך למיסר ערת ערוה והא אינטריך סד"א ערוה אבראי קיימא ולא רמיא קמיה והוא לה ערת בית אחד ותתייבם קמ"ל: **כאן שנה רבי.** במשנה זו למדנו רבי לא ישפוך כו': **מתני' המחזיר גרושתו.** משנישאת: **והנושא את חלוצתו.** דקיימא עליו בגלו דשוב לא יבנה: **והנושא את קרובת חלוצתו.** לקמן בעי לן בגמרא הא קרובת חלוצתו לאו דאורייתא היא: **יוצא והולד ממזר.** דסבר ר"ע יש ממזר מחייבי לאוין: **קרובת גרושתו.** דגרושתו כאשתו ואחותה או אמה חייבי כריתות נינהו לגביה: **גמ' אימא קרובת גרושתו.** ורבנן אמחזיר גרושתו ונושא חלוצתו פליגי: **ודלמא הא קמ"ל דיש ממזר מחייבי כריתות.** וה"ק אע"ג דפליגי רבנן בחייבי לאוין מודים הם בחייבי כריתות שהולד ממזר: **ודלמא לעולם לא חייבי כה.** ודקאמרת לאשמועינן שאר חייבי כריתות: **חייבי דאגא רישא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו.** ופליגי רבנן עליה תנא נמי ומודים בקרובת גרושתו (ג) אבל קרובת חלוצתו ה"נ דלר"ע הוי ממזר: **הכאוב קראו ביתו.** ולית ליה סתמא דמתני' בריש פרקין (מא.) דקתני החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אמותה ומת חולצת דלר"ע פטורה לגמרי: שהולד

[6]א היתה אחת כשרה ואחת פסולה אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מייבם מייבם לכשרה: **גמ'** ארבעה אחין ס"ד אלא אימא ארבעה מאחין: הרשות בידו: ושבקי ליה והתניא [3]1 וקראו לו זקני עירו 2 הן ולא שלוחן ודברו אליו מלמד שמשיאין לו עצה הוגנת לו שאם היה הוא ילד והיא זקנה הוא זקן והיא ילדה אומרין לו מה לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה כלך אצל שכמותך ואל (ה) תשים קטטה בביתך לא צריכא דאפשר ליה א"ה אפילו טובא נמי 3 עצה טובה קמ"ל ד' אין טפי לא כי היכי דנמטייה עונה בחדש: מי שהיה נשוי וכו': ונייבם לתרוייהו א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אמר קרא 2 אשר לא יבנה את בית אחיו 1 בית אחד הוא בונה ואין בונה שני בתים ונחלוץ לתרוייהו אמר מר זוטרא בר טוביה אמר קרא 3 בית חלוץ הנעל בית אחד הוא חולץ ואין חולץ שני בתים (ו) ונייבם לחדא ונחלוץ לחדא אמר קרא 4 אם לא יחפוץ הא חפץ ייבם (ז) כל העולה ליבום עולה לחליצה כל שאין עולה לייבום אין עולה לחליצה ועוד (ח) שלא יאמרו בית מקצתו בנוי ומקצתו חלוץ ויאמרו אי דמייבם והדר חליץ הכי נמי אלא [דלמא] חליץ והדר מייבם וקם ליה בלא יבנה ואימא כי איכא חדא תתקיים מצות יבום כי איכא תרתי לא תתקיים מצות יבום א"כ צרת ערוה דאסר רחמנא למה לי השתא ב' בעלמא אמרת לאו בני חליצה ויבום נינהו צרת ערוה מיבעיא אלמה לא אצטריך סד"א ערוה אבראי קיימא ותתייבם צרתה קמ"ל דאסירא אלא יבמתו יבמתו ריבה: היתה אחת כשרה: אמר רב יוסף (ט) כאן שנה רבי לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם: **מתני' המחזיר גרושתו** והנושא חלוצתו והנושא קרובת חלוצתו יוציא והולד ממזר דברי ר"ע וחכ"א אין הולד ממזר ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר: **גמ'** וסבר ר' עקיבא הנושא קרובת חלוצתו הולד ממזר והאמר ריש לקיש (י) כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי תורה אחות חלוצה מדברי סופרים תני קרובת גרושתו הכי נמי מסתברא דקתני סיפא ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר אי אמרת בשלמא איירי בה היינו דקתני ומודים אלא אי אמרת לא איירי בה מאי ומודים ודלמא הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי כריתות הא קתני לה לקמן (יא) איזהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע (יב) ר"ש התימני אומר כל שחייבין עליו כרת בידי שמים והלכה כדבריו ודלמא קסתים לן תנא (יג) כר"ש התימני א"כ ליתני שאר חייבי כריתות קרובת גרושתו למה לי אלא ש"מ איירי בה [ודלמא] לעולם לא איירי בה ואיידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו תני נמי קרובת גרושתו אלא קרובת חלוצתו לרבי עקיבא הוי ממזר אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"ע דאמר קרא בית חלוץ הנעל הכתוב קראו ביתו אמר רב יוסף אמר ר"ש ב"ר הכל מודים במחזיר גרושתו שהולד

אפילו תוך שלשים שני כדמוכח בעובדא (ב) דר' יוסף דמשמע אע"פ שאין לו בנים כלל אין מותר לבעול עד לאחר שלשים ושמא מילתא דפסיקא לתרוייהו נקט ולעולם באין לו בנים שני אפילו תוך שלשים ולר"י גרלאה באין לו בנים כלל אסור אפילו לכנוס תוך שלשים כיון דאינו יכול לבעול עד לאחר שלשים ואתי שפיר דנקט במס' שמחות ליש"מ משום דאין לו בנים נקטיה דאפילו ליש"מ אסור והר"ר יוסף אומר דהא דאסרינן בית השמחה היינו דוקא שמחה של רשות דאמרינן במסכת שמחות (פ"ט) על כל המתים אסור ליך לבית השמחה עד שלשים יום ועל אביו ועל אמו שנים עשר חדש אע"כ היתה סעודה של מצוה דאפשר דלא שרי בסעודה של מצוה אלא אחר שלשים וקאי אאביו ואמו אך קנא משמע דשרי אפילו תוך שלשים: **ונייבם** לחדא ונחלוץ לחדא אמר **קרא אם לא יחפוץ כו'.**

אית ספרים (ד) דגרסי מקמי הכי ונחלוץ לחדא וניבם לחדא אמר קרא אשר לא יבנה כיון שלא בנה שוב לא יבנה וגרלאה דל"ג (ה) דלא צריך קרא להכי דכיון דחליץ לחדא א"א לייבם שניה כיון דאין עולה לחליצה כדאמר לעיל דאינו חולץ שני בתים ועוד דאינו חולץ לשני בתים משמע דהשניה מותרת לשוק בולא כלום וקרא דלא יבנה אייתר לכדדרשינן פ"ק (לעיל דף י: ושם) לנתק החלוצה מכרת שלא: **כל שאינו עולה כו'.** וא"ת והרי חרש וחרשת דאינן עולים לחליצה ועולים לייבוס כדאמר בפרק חרש (לקמן דף קיב:) ויש לומר דהתם בני חליצה נינהו אלא דפומייהו הוא דכאיב להו: **ועוד.** לא גרסינן ועוד גזרה שמא יאמרו בית מקצתו כו' דאי מדאורייתא מייבם לחדא וחליץ לחדא משום גזרה לא ניחא: **כי איכא תרתי לא תתקיים מצות יבום.** תימה דא"כ למה לי קרא דאין חולץ לשני בתים: **אלמה לא איצטריך סד"א ערוה אבראי קיימא.** הקשה הר"ר יו"ט בר' יצחק אאבי ארת ערה היכי משכחת לה שהרי ארת ערוה אינה יכולה ליבמה לאחיו השני דאסורה לו מדאורייתא דגבי דידיה ערוה לאו אבראי קיימא וי"ל דמשכחת לה כגון שהערוה היא מחייבי עשה או ל"ת ועשה לכל האחין דלאו בת יבום היא ולרתה שריא): **ודלמא** קסתים לן תנא כשמעון התימני. תימה דסתם ואח"כ מחלוקת היא דכהאי גוונא פריך בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קכב:) וכי תאמר סתם לן תנא כרבי יוחנן בן ברוקא סתם ואח"כ מחלוקת היא וי"ל דנהי דאין חשיב סתם מ"מ חשיב כרבים לגבי יחיד כדפרישית לעיל (ו) ובפ' יש נוחלין סמיך אקושיא אחריתי דקאמר ועוד מאי אלא: **אם** כן לשמעינן שאר חייבי כריתות. אאבי ה"מ למיפרך תנינא דסתם לן תנא כוותיה בקדושין בפרק האומר

(דף סו:) כל מקוש שאין קדושין כו' ואיזה זה הבא על אחת מכל העריות: **הכל** מודים במחזיר גרושתו. לרבותא נקט מחזיר גרושתו טפי משאר חייבי לאוין דאף על גב דכתיב היא תועבה ואין בניה תועבין פגום מיהא הוי:

סכן

מסורת הש"ס

(א) לעיל יח:, (ב) לקמן קא:, (ג) [לעיל כ. וש"נ], (ד) [לעיל לא:], (ה) לעיל יח: [יב. לקמן נג.], (ו) לעיל מ: וש"נ, (ז) לקמן מט. וש"נ, (ח) [ל"ל שמעון התימני], (ט) [ל"ל כשמעון התימני], (י) [תהלים לא], (כ) ל"ל דיוסף, (ל) [דף מב: ד"ה סתם],

תורה אור השלם

1. וְקָרְאוּ לוֹ זִקְנֵי עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו וְעָמַד וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ:
דברים כה ח

2. וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה כֹּכָה יֵעָשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו:
דברים כה ט

3. וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל:
דברים כה י

4. וְאִם לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יַבְּמִי:
דברים כה ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא תכנים קטטה בביתך: (ב) שם ואין חולץ ב' בתים ונחלוץ לחדא וניבם לחדא אמר קרא אשר לא יבנה כיון שלא בנה שוב לא יבנה וניבם לחדא ונחלוץ לחדא: (ג) רש"י ד"ה אידי דתנא וכו' בקרובת גרושתו הס"ד ואח"כ מ"ה אלא קרובת חלוצתו: (ד) תוס' ד"ה וניבם וכו' אית ספרים. נ"ב ע"ל דף י ע"ב בתוס' ד"ה אינו: (ה) בא"ד דל"ג ליה דלא צריך:

מוסף רש"י

כל העולה ליבום. לזיקת יבום, עולה לחליצה. לזיקת חליצה (לעיל ג.). אינה עולה. הסערה לפני הזקנים לחליצה (לעיל מא:). מקצתו בנוי ומקצתו חלוץ. ואתי למימר בב' יבמות הנאתו מבית אחד חדא ממייבמת ואחרת חלצה (לעיל לב.). **כאן שנה רבי.** במשנה זו דקתני חולץ לפסולה, למדנו רבי לא ישפוך אדם מי בורו. אף על פי שאינו צריך להם, ואחרים צריכים להם. כגון הכא מכין דיכול לחלוץ לפסולה ותפטר הכשרה לא יחלוץ לכשרה ויפסלנה לכהונה (לעיל יא:). **כאן שנה רבי.** במשנה זו למדנו רבי (לעיל מז:) במשנה זו אנו למדים, אחות גרושה מדברי תורה. הוא ערוה מן התורה, אבל אחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים (קדושין מה.). **כל שאר בשר שהוא בלא יבא.** אע"פ שאינו אלא בלאו הולד ממזר (קדושין עד:) כל קורבה שהיא בלאו ואפילו אין בה כרת, כגון

עין משפט נר מצוה

ק א מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה י סמג עשין נ טור ש"ע אה"ע סי' קמא סעיף ב:

קא ב מיי' פ"ד שם הלכה א סמג עשין נב טוש"ע שם סימן קסו סעיף ג:

קב ג מיי' פי"ד מהלכות אישות הלכה א סמג עשין מה ולאוין פא טור ש"ע שם סימן עו סעיף ז:

קג ד מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה ט:

תוספות ישנים

בי איכא תרתי לא מתקיים מצות יבום. וא"ת אך אמאי לומר כן הלא אמרינן בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים אם כן הוי מצות יבום אף בשני בתים שמייבם האחת וי"ל דמשמע הכא בית אחד הוא בונה פירוש כי ליכא אלא בית א' אז הוא בונה אבל אינו בונה כלל בשתי בתים: **א)** [ועוד י"ל] כגון שגירש הערוה ונמ"ל נשואין הראשונים מפילין (לעיל יג.) דאסורה לשמעון ומותרת לרי: **אלא** אי אמרת לא איירי בה שאני מאי ומודים. ואע"ג דבפרק האשה שנפלו (דף ע"ח) קאמר ומודים אף על גב דלא איירי בה שאני הכא כיון דלא אשמעינן שום חדוש לא הו"ל למתני ומודים הואיל ולא איירי בה אבל התם אשמעינן חדוש: בית חלוץ הנעל הכתוב קראו ביתו. וא"כ לא סבר כמו הכא דלעיל (דף מ"ח) דמגיה המשנה דאימא אבל המגרש ושפיר גרסינן במתני' וכן וימתי בכלהו בתחות אחלה ובאחות גרושתו (פסולה) דהכי זו פטורה: הכתוב קראו ביתו. וא"כ לרבי עקיבא אם בא עליה כהן מייב מן התורה וגם נפקא לן מואסה לרבות אלוה (לעיל כד.) והא ג) דקאמרינן בהלו הן הלוקין וקאמיב גרושה ואלוה לכהן הדיוט היינו כר"ע דלרבנן לא נקי אאלוה דקיל ב) הא דכתיב ואשה לא הוי אלא אאמכתא בעלמא אי נמי שפיר אתיא אליבא דרבנן ואגב גרושה נקט אלוה ג"כ באלוה נפרש דלוקין ר"ל מדרבנן מכת מרדות: הבל מודים במחזיר גרושתו. ג"ע אמאי נקט מחזיר גרושתו טפי מאיך חייבי לאוין דאף על גב משום דס"ל דאין הולד פגום משום דכתיב (דברים כד ד) היא תועבה דמשמע ואין בניה תועבין קמ"ל דהולד פגום ומימא דהיא תועבה אבל אין לרתה

ג) והא דקאמיב בר"פ אלו הן הלוקין גרושה ואלוה כו'. כל"ל. ב) גרלאה דל"ל והא דילפינן מואסה לרבות אלוה לא הוי אלא כו'.